ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΥΠΕΘΟΟ 23/10/2026
Α. Π.: 172787 ΕΞ 2026

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
Δ.Α. Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»
Μονάδα Α2: Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων

Ταχ. Δ/νση : Μέρλιν 5
Ταχ. Κώδικας **:** 10671

26.10.2026 11:48:54
ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΨΗΦΙΑΚΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
ΑΠΟ
CHRISTOS KARAKASIS

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: Έγκριση Συχνών Ερωτήσεων - Απαντήσεων για τη Δράση «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης» - φάση Γ' του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του «Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα», που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α/22.04.2005), και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 119 παρ.22 του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
2. Το ν. 4914/2022 (Α΄ 61) για τη «Διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, σύσταση ανώνυμης εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις » όπως ισχύει.
3. Το ν. 4622/2019 (ΦΕΚ/Α/133/07.08.2019) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
4. Το π.δ. 77/2023 (Α΄130) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων – Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων».
5. Το π.δ. 79/2023 (Α΄131) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
6. Το π.δ. 82/2023 (Α' 139) «Μετονομασία Υπουργείου - Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού - Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 77/2023 (Α'130) - Μεταβατικές διατάξεις»

7. Την υπ' αριθ. Υ21/22.12.2025 (Β΄7190/31.12.2025) Απόφαση Ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Νικόλαο Παπαθανάση».
8. Τις διατάξεις του ν. 4872/2021 (Α΄ 247) «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης και άλλες επείγουσες διατάξεις», όπως αυτός ισχύει.
9. Την υπ' αριθ. 4434/18-1-2022 (Υ.Ο.Δ.Δ.' 20) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για το διορισμό Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης όπως ανανεώθηκε με την υπ' αριθ. 9296 ΕΞ 2025/20.01.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ΄ 16) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.
10. Την υπ' αριθ. 77610/15-05-2026, ΑΔΑ: 9ΑΜΠΗ-ΙΩ2 (Β΄2868/2026) Υ.Α με θέμα «Τροποποίηση της υπ' αρ. 653/17.01.2024 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντικατάσταση των υπουργικών αποφάσεων υπ'αρ. 45903/04.05.2022 (Β'2303) και υπ' αρ. 25544/21.03.2023 (Β'1957)» (Β' 462), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 162235/6.11.2024 (Β' 6143), και με την υπ' αρ. 211765/03.12.2025 (Β' 6506), ως προς τα άρθρα 5 και 6 αυτής».
11. Την υπ' αριθ. 52552/20-05-2022 ΥΑ με θέμα «Τοποθέτηση Προϊσταμένου της Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ 2021-2027» (ΑΔΑ: 93ΜΟ46ΜΤΛΡ-ΤΟΣ).
12. Την υπό τα στοιχεία C(2021) 5617 final Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 29.7.2021 για την έγκριση της συμφωνίας εταιρικής σχέσης με την Ελληνική Δημοκρατία (ΕΣΠΑ 2021-2027).
13. Την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής, CCI 2021EL16JTPR001/ 16.6.2022, για την έγκριση του προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» για στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» στην Ελλάδα καθώς και την C(2025)5684_final/11.8.2025 τροποποίηση αυτής.
14. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 1060/2021 (OJ L 231 30.6.2021) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.
15. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 (OJ L 231 30.6.2021) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.
16. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2025 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.
17. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΕΕ L 187 της 26.6.2014) της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός - ΓΑΚ») όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
18. Την Ανακοίνωση της Επιτροπής (2021/C 373/01): Τεχνικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών στην κλιματική αλλαγή κατά την περίοδο 2021-2027.

19. Την υπό στοιχεία C(2023) 6801 final/16-10-2023 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία ενέκρινε τον Χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων για την Ελλάδα (1η Ιανουαρίου 2022 - 31η Δεκεμβρίου 2027) για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2024 έως την 31η Δεκεμβρίου 2027 (ενδιάμεση επανεξέταση) - SA.109322 (2023/N) - Ελλάδα, όπως η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε με τη C(2024) 7152 final/21-10-2024 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία τροποποιήθηκε εκ νέου ο χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων της Ελλάδας (1η Ιανουαρίου 2022 - 31η Δεκεμβρίου 2027) και προβλέφθηκαν αυξημένες εντάσεις ενίσχυσης για επενδύσεις που καλύπτονται από τον Κανονισμό STEP - SA.115889 (2024/N) – Ελλάδα 20.
20. Το Ν. 4488/2017 "Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 137Α/13-09-2017) και συγκεκριμένα τα άρθρα 39 & 40.
21. Το Ν.4557/2018 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 139/30-07-2018) και συγκεκριμένα το άρθρο 20 «Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων».
22. Τον προγραμματισμό έκδοσης προσκλήσεων σύμφωνα με το από 27.07.2023 επικαιροποιημένο έντυπο Ε.Ι.1_1 του Συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου 2021-2027.
23. Την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2016/C 262/01) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
24. Την υπ' αριθ. 115474/28-08-2024 (Β΄4921) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ’ αρ. 114274/28.11.2022 απόφασης «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (έλεγχος δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 38 του ν. 4914/2022, Α’ 61)» (Β’ 6131).
25. .Την υπ' αριθ. 114947/29-11-2022 (Β' 6132) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
26. Την υπ' αριθ. 110565/17-11-2022 (Β' 5958) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 (ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α΄ 61)» όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
27. Το με αρ. πρωτ.115150/ΕΥΚΕ 4023/2-11-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα: «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων».
28. Το με αρ. πρωτ. 101270/ΕΥΚΕ3633/30-09-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με ζητήματα εφαρμογής του Καν. ΕΕ 651/2014».
29. Το με αρ. πρωτ. 92415/ΕΥΚΕ 6282/28-8-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες και Παρότρυνση τήρησης διαδικασιών προς φορείς που εμπλέκονται στην χορήγηση κρατικών Ενισχύσεων».
30. Η με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 εγκύκλιος της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 20212027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».

31. Το με αρ. πρωτ. 112292/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1359/27-11-2023 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Διευκρινίσεις στις οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων» και ειδικότερα της συνημμένης σε αυτό επιστολής της ΕΥΚΕ με αρ. πρωτ. 31523/ΕΥΚΕ 446/19- 3-2018.
32. Την Κ.Υ.Α. 5483/20-01-2023 «Διαδικασίες δημοσιονομικών διορθώσεων και αναζήτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών στα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027» (ΦΕΚ Β’ 390).
33. Το με αρ. πρωτ. 8093/27-01-2023 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης «Αποστολή 3ης τεχνικής οδηγίας σχετικά με τη συμμόρφωση των δράσεων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 με την Αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm-DNSH)».
34. Την υπ’ αριθ. 98287 ΕΞ 2026/19.06.2026 (ΑΔΑ: Ψ8ΚΘΗ-ΑΜΗ) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα «3ος Ορισμός Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕΠΑΕ) ως Ενδιάμεσος Φορέας του Προγράμματος “Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021-2027” και ανάθεση καθηκόντων της Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ για τη διαχείριση Πράξεων κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας και στήριξης κρίσιμων τεχνολογιών σε στρατηγικούς τομείς (STEP)».
35. Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.
36. Η με αρ. πρωτ.. 217542 ΕΞ 2025/12-12-2025 ΚΥΑ «Λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος σημασίας (ΠΣΣΚΕΗΣ) - Εθνικό Κεντρικό Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας» (Β΄6936)
37. Τον εγκεκριμένο προγραμματισμό έκδοσης προσκλήσεων σύμφωνα με το από με αρ. πρωτ. 57988/08-04-2026 (ΑΔΑ Ε48ΖΗ-Η4Ε) έντυπο Ε.Ι.1_1 του Συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου 2021-2027.
38. Την υπ’ αριθ. Πρωτ 2959 ΕΞ 2026/09.01.2026 (ΑΔΑ ΡΤ22Η-2Θ6) Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για την έγκριση, των τευχών εξειδίκευσης 19.2, 20.2, 21.2, 22.2.
39. Την υπ’ αριθ. πρωτ. Α/0018/05.02.2024 Απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021-2027» για την έγκριση, μέσω της 5ης Γραπτής Διαδικασίας της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής των δράσεων των τευχών εξειδίκευσης 19.1, 20.1, 21.1 και 22.1.
40. Το από 17/04/2026 μην. ηλ. ταχυδρομείου της Ε.Υ.Δ. ΔΑΜ ΕΣΠΑ 2021-2027 με Θέμα «Υποβολή σχεδίων Προσκλήσεων για ΜΜΕ (Νέες & Υφιστάμενες) του Προγράμματος ΔΑΜ – Αίτημα για διατύπωση γνώμης και συντονισμό έναρξης υποβολών στο ΟΠΣΚΕ»
41. Το με αριθμ. πρωτ. ΥΠΕΘΟ 70977/06.05.2026 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Διατύπωση Γνώμης για τα σχέδια Προσκλήσεων του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027».
42. Το από 14/05/2026 μην. ηλ. ταχυδρομείου της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ με θέμα «Αίτημα σύμφωνης γνώμης επί προτεινόμενων τροποποιήσεων στις προσκλήσεις ΜΜΕ και Μεγάλων επιχειρήσεων – φάση Γ’».

43. Το με αριθμ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 76972/ ΕΥΚΕ 625/15-5-2026 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Αίτημα σύμφωνης γνώμης επί προτεινόμενων τροποποιήσεων στις προσκλήσεις ΜΜΕ και Μεγάλων επιχειρήσεων – φάση Γ'» του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027.
44. Το από 24/06/2026 μην. ηλ. ταχυδρομείου της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ με θέμα «Αίτημα σύμφωνης γνώμης επί προτεινόμενων τροποποιήσεων στις προσκλήσεις ΜΜΕ και Μεγάλων επιχειρήσεων – φάση Γ'».
45. Το με αριθμ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 102136 ΕΞ 2026/ ΕΥΚΕ 834/25-6-2026 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Απάντηση σε e-mail σχετικά με τις Προσκλήσεις του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027– φάση Γ'».
46. Την με Α.Π. 107272/2-7-2026 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα «Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης» - φάση Γ' του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027» (ΑΔΑ: ΨΖΤΑΗ-ΩΩ1), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με Κωδικό Πρόσκλησης: 1.2.5.2 και Α/Α ΟΠΣ ΕΣΠΑ: 23467.
47. Το από 24-09-2026 ενημερωτικό σημείωμα του Προϊσταμένου της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ για την έκδοση των συχνών ερωτήσεων – απαντήσεων της πρόσκλησης.
48. Την με αρ. πρωτ. 155311/ΕΞ/2026/29-09-2026 εισήγηση του Διοικητή ΕΥΔΑΜ για την έκδοση των συχνών ερωτήσεων – απαντήσεων της πρόσκλησης.
49. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Την έγκριση των Συχνών Ερωτήσεων - Απαντήσεων για τη Δράση «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης» - φάση Γ' του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027, για την αποσαφήνιση και διευκρίνιση σημείων της Αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης και των Παραρτημάτων αυτής, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ

Κοινοποίηση:

- ΕΦΕΠΑΕ
- ΜΟΔ Α.Ε., Τομέας Εφαρμογών Πληροφορικής και Ψηφιακής Τεχνολογίας

Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Διοικητή ΕΥΔΑΜ
- Εθνική Αρχή Συντονισμού
- Αρχή Πιστοποίησης
- ΕΥΚΕ-ΧΕ
- ΕΥΣΕ
- Προϊστάμενο Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ
- Προϊστάμενοι Μονάδων Α1, Α2, Β1, & Γ ΔΑ ΕΣΠΑ-ΔΑΜ

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Για την δράση «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης» - φάση Γ' του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» ΕΣΠΑ 2021-2027

1. **Ερώτηση:** Κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης υπάρχει υποχρέωση υποβολής εγγράφου αδειοδότησης;

   Απάντηση:
   Η υποχρέωση αδειοδοτικού εγγράφου αφορά σε έναν από τους ΚΑΔ που διαθέτει η επιχείρηση, εφόσον υπάρχει σχετική απαίτηση. Σε περίπτωση που επιχείρηση διαθέτει ΚΑΔ για τους οποίους απαιτείται έγγραφο αδειοδότησης και ΚΑΔ για τους οποίους δεν απαιτείται, θα πρέπει να υποβάλλει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένα αδειοδοτικό έγγραφο.
   Για τις επιχειρήσεις με δραστηριότητες για την άσκηση των οποίων δεν απαιτείται έγγραφο αδειοδότησης, θα πρέπει να επισυναφθεί Υπεύθυνη Δήλωση αρμόδιου μηχανικού, όπου θα βεβαιώνεται ότι για τη δραστηριότητα της επιχείρησης και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία δεν απαιτείται η έκδοση αδειοδοτικού εγγράφου ή εγγράφου απαλλαγής από την σχετική υποχρέωση, με σχετική αιτιολόγηση.

2. **Ερώτηση:** Στο κεφ. 5.1 της πρόσκλησης «Δυνητικοί Δικαιούχοι -Προϋποθέσεις Συμμετοχής» και ειδικότερα στο σημείο α/α 25, αναφέρεται ότι «Ο δυνητικός δικαιούχος δεσμεύεται ότι θα προχωρήσει στη δημιουργία ελάχιστων νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας (ΕΜΕ), οι οποίες θα είναι πρόσθετες αυτών που διέθετε το τελευταίο 12μηνο πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης». Με τον όρο «τελευταίο 12μηνο» νοείται το προηγούμενο πλήρες ημερολογιακό έτος (δηλαδή το 2025) ή το πραγματικό δωδεκάμηνο (πχ για υποβολή αίτησης τον Ιούλιο του 2026, το 12μηνο καθορίζεται από Ιούλιο 2025 έως και Ιούνιο 2026);

   Απάντηση:
   Με τον όρο τελευταίο 12μηνο νοείται το πραγματικό 12μηνο πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης, δηλαδή στο παράδειγμα για αίτηση που θα υποβληθεί τον Ιούλιο του 2026, το τελευταίο 12μηνο υπολογίζεται από τον Ιούλιο του 2025 έως και τον Ιούνιο του 2026.

3. **Ερώτηση:** Τυπική προϋπόθεση της δράσης είναι η αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης, η οποία είναι ανάλογη της ΔΧ του έργου. Δύναται η πρόσθετη θέση να επιδοτείται από άλλο πρόγραμμα;

   Απάντηση:
   Η πρόσθετη ΕΜΕ δύναται να επιδοτηθεί από άλλο πρόγραμμα εφόσον δεν αποτελεί και επιδοτούμενη δαπάνη στο επενδυτικό σχέδιο.

4. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση με δύο (2) εταίρους προτίθεται να υποβάλει αίτηση επενδυτικού σχεδίου. Δύναται να υποβάλει αίτηση και ως υπό σύσταση επιχείρηση με τους ίδιους εταίρους σε διαφορετικό τόπο υλοποίησης;

   Απάντηση:
   Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί με την προϋπόθεση να μη συμμετέχει σε παραπάνω από ένα (1) επενδυτικό σχέδιο που να αφορά υπό σύσταση επιχείρηση, ίδιος φορέας επένδυσης (επιχείρηση / μέτοχος / εταίρος / ιδιοκτήτης).

5. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με την πρόσκληση «Δεν επιτρέπεται η συστέγαση επιχειρήσεων, ώστε να μην είναι δυνατή η χρήση του εξοπλισμού ή/ και του λογισμικού της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση. Με τον όρο συστέγαση νοείται η εγκατάσταση της ενισχυόμενης επιχείρησης σε ίδιο, μη διακριτό χώρο με άλλη επιχείρηση. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί συστέγαση επιχειρήσεων όπου είναι δυνατή η χρήση του εξοπλισμού ή/και του λογισμικού της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση, θα ανακαλείται η απόφαση ένταξης».
   Σε επιχείρηση που θα κάνει αίτημα στο εν λόγω πρόγραμμα και συγκεκριμένα, στην εγκατάσταση της, συστεγάζεται ατομική επιχείρηση του μετόχου του φορέα. Αν αποδείξει ο φορέας ότι η ατομική επιχείρηση έχει διακριτό χώρο μέσα στην εγκατάσταση και δεν θα κάνει χρήση του εξοπλισμού ή και του λογισμικού της ενισχυόμενης επένδυσης, θα υπάρχει περίπτωση αποκλεισμού από την επιδότηση του εν λόγω προγράμματος;

   Απάντηση:
   Στην περίπτωση που η έδρα ατομικής επιχείρησης βρίσκεται στην ίδια διεύθυνση με την αιτούσα επιχείρηση, θα πρέπει να τεκμηριωθεί επαρκώς ότι δεν υφίσταται συστέγαση. Ο φορέας της επένδυσης θα πρέπει να αποδείξει ότι η ατομική επιχείρηση λειτουργεί σε διακριτό χώρο, για τον οποίο διαθέτει μισθωτήριο ή τίτλους ιδιοκτησίας, διαφορετική ηλεκτροδότηση και οποιοδήποτε στοιχείο τεκμηριώνει ότι οι δύο επιχειρήσεις λειτουργούν σε διακριτούς χώρους.
   Σε περίπτωση που διαπιστωθεί συστέγαση ή δεν τεκμηριωθεί επαρκώς η μη ύπαρξη συστέγασης, σε οποιοδήποτε στάδιο το έργο δύναται να οδηγηθεί σε απένταξη.

6. **Ερώτηση:** Ποιο είναι το έτος αναφοράς (οικονομική χρήση) βάσει του οποίου διενεργείται ο έλεγχος πλήρωσης της τυπικής προϋπόθεσης της "προβληματικής επιχείρησης", κατά το στάδιο αξιολόγησης της Αίτησης Χρηματοδότησης;

   Απάντηση:

   Ο έλεγχος της «προβληματικής επιχείρησης» γίνεται βάσει της τελευταίας κλεισμένης χρήσης πριν από το χρόνο απόκτησης του δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης από τη Δράση (απόφαση έγκρισης). Κατά συνέπεια η εξέταση μιας επιχείρησης για να διαπιστωθεί αν αυτή είναι προβληματική στο πλαίσιο της Δράσης γίνεται για το οικονομικό έτος 2025, τόσο σε επίπεδο αιτούσας επιχείρησης όσο και σε επίπεδο ομίλου επιχειρήσεων (αιτούσα επιχείρηση και τυχόν συνδεδεμένες με αυτή επιχειρήσεις), ανεξάρτητα εάν υφίσταται για αυτές υποχρέωση σύνταξης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ο έλεγχος γίνεται με βάση τα τέσσερα πρώτα σημεία που αναφέρονται αναλυτικά στο XIII (Ορισμός της Προβληματικής Επιχείρησης) των δύο (2) προσκλήσεων για τις ΜΜΕ. (Το σημείο με α/α 5 αφορά μόνο Μεγάλες επιχειρήσεις).

7. **Ερώτηση:** Μικρή επιχείρηση Α.Ε με έναρξη δραστηριότητας στις 27/10/2025 θέλει να υποβάλλει πρόταση στήριξης στην δράση «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης»- φάση Γ'. Θα μπορούσε να γίνει αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης πριν την υποβολή της αίτησης;
Θα μπορούσε να γίνει αλλαγή της νομικής μορφής από Α.Ε σε Μονοπρόσωπη Α.Ε πριν την υποβολή της αίτησης;
Η νέα τροποποιημένη μετοχική σύνθεση θα παραμείνει σταθερή και δεν θα μεταβληθεί τουλάχιστον κατά 51% της αρχικής κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης όπως ορίζει η πρόσκληση.

Απάντηση:

Δεν υπάρχει περιορισμός/απαγόρευση στην Πρόσκληση για αλλαγές νομικής μορφής ή/και μετοχικής σύνθεσης πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Διευκρινίζεται ότι, πεδία της ηλεκτρονικής αίτησης χρηματοδότησης που αντλούνται και συμπληρώνονται αυτόματα, υποχρεωτικά μέσω της διαλειτουργικότητας του ΟΠΣΚΕ από εθνικές βάσεις δεδομένων (π.χ. στοιχεία που αντλούνται/καταχωρούνται στην αίτηση μέσω ΑΑΔΕ όπως ΚΑΔ, Κύκλος εργασιών, κ.α.) δεν δύναται να επεξεργαστούν σε κανένα στάδιο της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένου και αυτού της υποβολής της αίτησης. Αποκλειστική και ακέραια την ευθύνη των καταχωρήσεων στο ΟΠΣΚΕ, όσο και των καταχωρημένων στις Εθνικές Βάσεις Δεδομένων φέρει η αιτούσα επιχείρηση.

Σε περίπτωση τροποποίησης των στοιχείων των σχετικών βάσεων δεδομένων κατά την περίοδο επεξεργασίας -υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, χωρίς οι τροποποιήσεις αυτές να έχουν αποτυπωθεί στην ηλεκτρονική αίτηση μέσω της διαλειτουργικότητας, ή σε περίπτωση τροποποίησής τους μετά την τελική οριστικοποίηση της αίτησης, τα νέα στοιχεία δε θα λαμβάνονται υπόψη σε κανένα από τα στάδια της διαδικασίας αξιολόγησης (επιλεξιμότητα – ενστάσεις). Επομένως, υιοθετούνται τα στοιχεία που αντλήθηκαν διαλειτουργικά και δεν δύναται να γίνουν από οποιονδήποτε χρήστη και σε οποιοδήποτε στάδιο, αλλαγές/τροποποιήσεις/καταχωρήσεις στα προαναφερθέντα πεδία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, έστω και αν αφορούν στοιχεία τα οποία:

- υπαγορεύουν υποχρεώσεις υλοποίησης,
- διαμορφώνουν βαθμολογία κριτηρίων,
- οδηγούν σε μη ικανοποίηση μιας τουλάχιστον εκ των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η ολοκλήρωση της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ.

Επιπλέον, σύμφωνα και με την παράγραφο 13.2.4 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ / ΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ της Πρόσκλησης της δράσης, αιτήματα τροποποίησης εταιρικής/μετοχικής σύνθεσης του φορέα της επένδυσης κατά τη διάρκεια υλοποίησης γίνονται αποδεκτά, υπό τον εξής όρο:

i. Παραμένει σταθερό και δεν μεταβάλλεται τουλάχιστον το 51% της αρχικά εγκεκριμένης μετοχικής/εταιρικής σύνθεσης του φορέα της επένδυσης, δηλαδή οι μετοχές/τα εταιρικά μερίδια

που μεταβιβάζονται δεν δύνανται να ξεπερνούν το 49%. Σημειώνεται ότι η τήρηση της ανωτέρω προϋπόθεσης εξετάζεται σε κάθε αίτημα τροποποίησης εταιρικής/μετοχικής σύνθεσης, σε σχέση με την αρχικά εγκεκριμένη (στο πλαίσιο της αξιολόγησης) εταιρική/μετοχική σύνθεση του φορέα της επένδυσης.

8. **Ερώτηση:** Εταιρεία η οποία θέλει να δραστηριοποιηθεί στο ΚΑΔ 55.10.00.03 θα μπορούσε μαζί στο ίδιο επενδυτικό σχέδιο να επιδοτηθεί και για τον ΚΑΔ 11.02.11. όπου και τα δύο θα είναι συγχωνευμένα σε μία ενιαία επένδυση;

   Απάντηση:
   Σύμφωνα με το Κεφάλαιο 6 της αναλυτικής πρόσκλησης, επιχειρήσεις οι οποίες θα επιλέξουν ως ΚΑΔ επένδυσης τουλάχιστον έναν εκ των ΚΑΔ του τομέα τουρισμού (ΚΑΔ 55), δεν επιτρέπεται – επί ποινή αποκλεισμού από τη Δράση - να δηλώσουν ως ΚΑΔ επένδυσης μη τουριστικό ΚΑΔ και το αντίστροφο.

9. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με την Πρόσκληση είναι επιλέξιμα επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν σε ξενοδοχεία τα οποία θα πληρούν τις κάτωθι προϋποθέσεις και σύμφωνα με τον Ν. 4276/2014, όπως ισχύει: Κατάταξη σε κατηγορία 3*** (τριών αστέρων) και άνω.
   Είναι επιλέξιμο επενδυτικό σχέδιο το οποίο αφορά σε εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακής μονάδας 2 αστέρων, με ταυτόχρονη αναβάθμιση σε 3*** ; Επιπλέον, υπάρχει κάποια ειδική πρόβλεψη σχετικά με την κατάταξη σε αστέρια των ξενοδοχειακών μονάδων που υφίστανται ή αναμένεται να ιδρυθούν εντός παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων;

   Απάντηση:
   Σύμφωνα με τους όρους της Πρόσκλησης, η απαίτηση για κατάταξη των ξενοδοχειακών μονάδων σε κατηγορία τριών (3) αστέρων και άνω και Δυναμικότητα (8) κλίνες και άνω αφορά το τελικό στάδιο υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Κατά συνέπεια, είναι επιλέξιμο επενδυτικό σχέδιο το οποίο αφορά αναβάθμιση υφιστάμενης ξενοδοχειακής μονάδας κατηγορίας δύο (2) αστέρων σε κατηγορία τριών (3) αστέρων, υπό την προϋπόθεση ότι η προβλεπόμενη αναβάθμιση θα έχει ολοκληρωθεί κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης.
   Όσον αφορά τουριστικά καταλύματα που λειτουργούν ή πρόκειται να αναπτυχθούν σε κτίρια αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όπως αυτά ορίζονται στον Ν. 4531/2018 (άρθρο 39), δεν προβλέπεται διαφοροποίηση ή ειδικό καθεστώς ως προς τα κριτήρια κατάταξης. Ως εκ τούτου, εφαρμόζεται η ίδια υποχρέωση για κατάταξη σε κατηγορία τριών (3) αστέρων και άνω, όπως ισχύει για τα λοιπά κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα.

10. **Ερώτηση:** Αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό κύριων τουριστικών καταλυμάτων, στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου γίνεται αποδεκτό ότι ο εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής μπορεί να στοιχειοθετεί τον χαρακτήρα αρχικής επένδυσης, εφόσον εμπίπτει στις προϋποθέσεις της υπ' αρ. 43965/30.11.1994 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β΄ 922). Παρακαλούμε να διευκρινιστεί εάν υφίσταται αντίστοιχη πρόβλεψη για επενδυτικά σχέδια που αφορούν μη κύρια τουριστικά καταλύματα και, ειδικότερα, εάν απαιτείται αντίστοιχη κατηγοριοποίηση ή πιστοποίηση του εκσυγχρονισμού ως ολοκληρωμένης μορφής.

Απάντηση:

Στον Αναπτυξιακό Νόμο υπάρχει ειδική διάταξη που θεωρεί ότι ο εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακής μονάδας θεωρείται θεμελιώδης αλλαγή. Στις προσκλήσεις του ΠΔΑΜ δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη ούτε μνημονεύεται η ΚΥΑ 43965/1994. Συνεπώς, απαιτείται σε κάθε περίπτωση η τεκμηρίωση του είδους αρχικής επένδυσης το οποίο θα επιλεγεί και το οποίο θα πρέπει να τεκμηριώνεται τόσο μέσω της οικονομοτεχνικής μελέτης όσο και μέσω του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου.

11. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με το Κεφάλαιο 7.2, εδάφιο iii, της πρόσκλησης τα άυλα στοιχεία ενεργητικού, τα οποία ενισχύονται σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καν. ΕΕ 651/2014 «πρέπει να αγοράζονται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή». Πως ερμηνεύεται το συγκεκριμένο εδάφιο; Αφορά μόνο τις συνδεδεμένες/συνεργαζόμενες επιχειρήσεις ή και οποιαδήποτε συμμετοχή ενός φυσικού/νομικού προσώπου εταίρου/μετόχου της αιτούσας με τον προμηθευτή;

Απάντηση:

Η απόκτηση άυλων στοιχείων ενεργητικού τα οποία ενισχύονται σύμφωνα με το άρθρο 14 του Καν. ΕΕ 651/2014 , γίνεται από προμηθευτές που δεν έχουν καμία εταιρική/μετοχική σχέση με τον δικαιούχο. Αποκλείονται, επίσης, προμηθευτές με τους οποίους το φυσικό/νομικό πρόσωπο εταίρου/μετόχου της αιτούσας δεν έχει μεν συμμετοχή στο εταιρικό/μετοχικό κεφάλαιο αλλά εμπλέκονται στη διαχείριση (πχ μέλος ΔΣ, διαχειριστής, νόμιμος εκπρόσωπος κλπ), όπως προκύπτει από τα νομιμοποιητικά έγγραφα του προμηθευτή. Αντίστοιχα, εξαιρούνται και οι συγγενικές σχέσεις (μέχρι δ' βαθμού) μεταξύ του δικαιούχου και του προμηθευτή.

12. **Ερώτηση:** Στην κατηγορία δαπανών 2, και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία 02.29, υποκατηγορία «Επενδυτικές δαπάνες στην παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αντλιών θερμότητας που συμμορφώνονται με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII της οδηγίας 2018/2001, του ανανεώσιμου υδρογόνου και της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» και στην υποκατηγορία 02.30, Λοιπές δαπάνες άρθρου 41 που δεν καλύπτονται από την δαπάνη 02.29 αναφέρεται ως προϋπόθεση «Να αφορούν σε πρόσφατα εγκατεστημένη ή ανακαινισμένη δυναμικότητα παραγωγής». Αυτό σημαίνει ότι η εγκατάσταση θα πρέπει να είναι νέα (δηλαδή να μη προϋπήρχε φ/β εγκατάσταση) και άρα απαγορεύεται η επέκταση υφιστάμενου σταθμού φ/β που ήδη λειτουργεί στην επιχείρηση ή ότι απαγορεύεται η αντικατάσταση του ήδη υπάρχοντος εξοπλισμού (πχ φ/β πάνελ, βάσεις στήριξης κλπ.);

Απάντηση:

Ο εκσυγχρονισμός (αναβάθμιση ή ανακαίνιση) μιας υφιστάμενης μονάδας μπορεί να είναι επιλέξιμος για επενδυτική ενίσχυση εάν η επένδυση αφορά σημαντικά τμήματα της μονάδας και παρατείνει την αναμενόμενη διάρκεια ζωής της μονάδας. Αντίθετα, οι εργασίες συντήρησης και η αντικατάσταση μικρών εξαρτημάτων και εξαρτημάτων της εγκατάστασης, τα οποία συνήθως αντικαθίστανται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης διάρκειας ζωής της εγκατάστασης, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για απαλλασσόμενη κοινοποίησης επενδυτική ενίσχυση. Αντίστοιχα και η επέκταση ενός υφιστάμενου σταθμού δύναται να είναι επιλέξιμη εφόσον πληροί τα ανωτέρω.

13. **Ερώτηση:** Υποψήφιος δυνητικός δικαιούχος θέλει να υποβάλει αίτηση χρηματοδότησης που αφορά σε δημιουργία νέας εγκατάστασης και περιλαμβάνει κατασκευή νέου κτιρίου και προμήθεια μηχανολογικού και παραγωγικού εξοπλισμού.
    α) Ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός για εγκατάσταση κλιματισμού, του υπό κατασκευή κτιρίου συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία δαπανών 02.20 ως μηχανολογικός εξοπλισμός;
    β) Στην ίδια κατηγορία δαπανών 02.20, συμπεριλαμβάνεται ως παραγωγικός εξοπλισμός η προμήθεια SERVER, Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Αποθηκευτικών Μέσων;

    Απάντηση:

    α) Σε ό,τι αφορά την δαπάνη για εγκατάσταση κλιματισμού, αυτή θα πρέπει να καταχωρηθεί διακριτά ανάλογα με το αν περιλαμβάνει και κτιριακές παρεμβάσεις ή όχι. Συγκεκριμένα το μέρος της δαπάνης το οποίο αποτελεί ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό (π.χ. αντλία θερμότητας) καταχωρείται στην υποκατηγορία «02.20 – Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός». Εφόσον η συγκεκριμένη δαπάνη αφορά και σε κτιριακές παρεμβάσεις (π.χ. αεραγωγοί), τότε αυτές θα πρέπει να καταχωρηθούν στην υποκατηγορία «03.13 – Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλων χώρος».
    β) Οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια server, Η/Υ και μέσων αποθήκευσης δεδομένων είναι επιλέξιμες στην υποκατηγορία «02.20 – Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

14. **Ερώτηση:** Είναι επιλέξιμη στην κατηγορία των κτιριακών η εγκατάσταση οικίσκων τύπου pre fab για χρήση έδρας/ γραφείων της εταιρίας ;
    Ο κάθε οικίσκος συναρμολογείται στο οικόπεδο της εγκατάστασης και τα τμήματα του είναι προκατασκευασμένα. (όχι τύπου isobox).

    Απάντηση:

    Η εγκατάσταση προκατασκευασμένων κτιρίων δύναται να είναι επιλέξιμη υπό τις εξής προϋποθέσεις:
    - τα κτίρια να αποτελούνται από συναρμολογούμενα και αποσυναρμολογούμενα δομικά στοιχεία που τοποθετούνται σε σταθερή βάση και για τα οποία έχουν εκδοθεί όλες οι απαιτούμενες άδειες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία,
    - τα κτίρια να μην αφορούν σε προσωρινές κατασκευές οι οποίες τοποθετούνται και απομακρύνονται σε λυόμενα μέρη και εξυπηρετούν συγκεκριμένο σκοπό για ένα χρονικό διάστημα.

15. **Ερώτηση:** Στην κατηγορία δαπανών 2, και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία 02.29, υποκατηγορία «Επενδυτικές δαπάνες στην παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αντλιών θερμότητας που συμμορφώνονται με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII της οδηγίας 2018/2001, του ανανεώσιμου υδρογόνου και της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» και στην υποκατηγορία 02.30, Λοιπές δαπάνες άρθρου 41 που δεν καλύπτονται από την δαπάνη 02.29:
    α) η δαπάνη εγκατάστασης net metering είναι επιλέξιμη;
    β) μπορεί η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια να διοχετεύεται στο δίκτυο και να συμψηφίζεται με την καταναλισκόμενη ή θα πρέπει η παραγόμενη ενέργεια να προορίζεται αποκλειστικά για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης;

γ) είναι υποχρεωτική η προμήθεια συστημάτων αποθήκευσης;

Απάντηση:

Λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα στο άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 (ΓΑΚ), όπως ισχύει, και ειδικότερα στην παρ. 1α αυτού, οι επενδυτικές ενισχύσεις για έργα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας είναι επιλέξιμες όταν η αποθήκευση:

- είτε αποτελεί, μαζί με νέα εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, συνιστώσα ενιαίας επένδυσης,
- είτε συνδέεται με υφιστάμενη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.

Σε κάθε περίπτωση, η ενισχυόμενη συνιστώσα αποθήκευσης πρέπει να απορροφά, σε ετήσια βάση, τουλάχιστον το 75% της ενέργειάς της από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση ή εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Οι σχετικές προϋποθέσεις πρέπει να τεκμηριώνονται κατά την υποβολή και να μπορούν να επαληθευθούν κατά την υλοποίηση και λειτουργία της επένδυσης.

α) Οι επενδυτικές δαπάνες για εγκατάσταση ΑΠΕ με σκοπό την αυτοπαραγωγή είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο των υποκατηγοριών 02.29 και 02.30, κατά περίπτωση, εφόσον πληρούνται οι όροι της Πρόσκλησης, του άρθρου 41 του ΓΑΚ και του εκάστοτε ισχύοντος εθνικού θεσμικού πλαισίου αυτοκατανάλωσης. Η εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού (net metering), όπου αυτός εξακολουθεί να είναι επιτρεπτός βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, δεν αποκλείει καθεαυτή την επιλεξιμότητα συστήματος αποθήκευσης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 41 παρ. 1α του ΓΑΚ.

β) Η δυνατότητα και ο τρόπος έγχυσης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στο Δίκτυο εξαρτώνται από το εφαρμοζόμενο σχήμα αυτοπαραγωγής.

Στην περίπτωση ενεργειακού συμψηφισμού (net metering), η εγχεόμενη στο Δίκτυο ηλεκτρική ενέργεια συμψηφίζεται ενεργειακά με την απορροφώμενη από το Δίκτυο ενέργεια, σύμφωνα με τους όρους του εφαρμοζόμενου θεσμικού πλαισίου και στη σύμβαση με τον ΔΕΔΔΗΕ.

Στην περίπτωση ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (net billing), η παραγόμενη ενέργεια καταναλώνεται κατά προτεραιότητα για την κάλυψη των ταυτόχρονων αναγκών της επιχείρησης, ενώ η πλεονάζουσα ενέργεια δύναται να εγχέεται στο Δίκτυο και αποζημιώνεται σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο και τις σχετικές συμβάσεις με ΔΕΔΔΗΕ και πάροχο. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή η πλεονάζουσα εγχεόμενη ενέργεια δεν αποτελεί αντικείμενο ενεργειακού συμψηφισμού σε kWh, αλλά οικονομικής εκκαθάρισης.

Η ύπαρξη δυνατότητας έγχυσης πλεονάζουσας ενέργειας στο Δίκτυο δεν αναιρεί από μόνη της την επιλεξιμότητα της επένδυσης βάσει του άρθρου 41 του ΓΑΚ, εφόσον τηρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις της Πρόσκλησης και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.

γ) Η προμήθεια συστήματος αποθήκευσης δεν είναι υποχρεωτική για την επιλεξιμότητα επένδυσης παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.

Εφόσον στο επενδυτικό σχέδιο περιλαμβάνεται σύστημα αποθήκευσης, η σχετική δαπάνη δύναται να είναι επιλέξιμη ιδίως:

- όταν η νέα αποθήκευση συνδυάζεται με νέα εγκατάσταση ΑΠΕ που περιλαμβάνεται στο ίδιο επενδυτικό σχέδιο και τα δύο στοιχεία αποτελούν συνιστώσες ενιαίας επένδυσης,
- όταν η νέα αποθήκευση συνδέεται άμεσα με υφιστάμενη εγκατάσταση ΑΠΕ, ακόμη και αν η υφιστάμενη εγκατάσταση δεν διαθέτει μέχρι σήμερα σύστημα αποθήκευσης,
- καθώς και όταν η αποθήκευση συνδέεται με συνδυασμό υφιστάμενης και νέας εγκατάστασης ΑΠΕ, εφόσον η τεχνική διάταξη πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 41 του ΓΑΚ.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η ενισχυόμενη συνιστώσα αποθήκευσης πρέπει να απορροφά τουλάχιστον το 75% της ενέργειάς της, σε ετήσια βάση, από την άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση ή τις άμεσα συνδεδεμένες εγκαταστάσεις ΑΠΕ.

Εφόσον στον τόπο υλοποίησης υπάρχει ήδη σύστημα αποθήκευσης, θα πρέπει να προκύπτει σαφώς ποια είναι η νέα ενισχυόμενη επένδυση και να μην πρόκειται για απλή αντικατάσταση ή συνήθη συντήρηση υφιστάμενου εξοπλισμού. Εάν το υφιστάμενο και το νέο σύστημα αποθήκευσης λειτουργούν τεχνικά ως ενιαία συνιστώσα και δεν μπορούν να διακριθούν ως προς τη φόρτισή τους, η συμμόρφωση με την απαίτηση του 75% θα πρέπει να τεκμηριώνεται στο επίπεδο της ενιαίας αυτής συνιστώσας αποθήκευσης.

16. **Ερώτηση:** Δύναται να συμπεριληφθεί σε ένα επενδυτικό σχέδιο μόνο η δαπάνη της υποκατηγορίας 02.30 για προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας (μπαταρία), δεδομένου ότι ο υποψήφιος φορέας έχει ήδη εγκατεστημένο φωτοβολταϊκό σταθμό, για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή), οπότε και δεν θα συμπεριλαμβάνονται στο επενδυτικό σχέδιο δαπάνες της υποκατηγορίας 02.29.

    Απάντηση:
    Το άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 καθώς και η αναλυτική πρόσκληση δεν απαγορεύουν την εγκατάσταση νέων συστημάτων αποθήκευσης σε υφιστάμενο σύστημα φωτοβολταϊκών (βλ. Απάντηση 15),. Κατά συνέπεια, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις που θέτει η αναλυτική πρόσκληση, όπως η άμεση σύνδεση της μπαταρίας με το υφιστάμενο φωτοβολταϊκό, η άντληση τουλάχιστον 75% της αποθηκευμένης ενέργειας από αυτό κ.ά., τότε είναι επιλέξιμη δαπάνη. Σε κάθε περίπτωση κατά την υλοποίηση απαιτείται διαστασιολόγηση της μπαταρίας.

17. **Ερώτηση:** Σχετικά με την αγορά κτιρίου αναφέρεται στην πρόσκληση ότι θα πρέπει να είναι αποπερατωμένο το κτίριο και η άδεια να φέρει την τελική θεώρηση. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι δεν επιδέχεται αναθεωρήσεις η άδεια ενός κτιρίου;
    Αν για παράδειγμα το κτίριο έχει χρήση επαγγελματική (άδεια εστιατορίου) θα μπορούσε να αγοραστεί και να μετατραπεί σε χώρος που θα δραστηριοποιηθεί σε άλλη δραστηριότητα;

    Απάντηση:
    Λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στην αναλυτική πρόσκληση της Δράσης και ειδικότερα την ενότητα 7.5.4 της Πρόσκλησης, η απαίτηση το κτίριο να είναι ολοκληρωμένο πριν από την προκήρυξη της Δράσης και να διαθέτει την τελικώς ισχύουσα θεωρημένη άδεια δόμησης

αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι το ακίνητο είναι νομίμως υφιστάμενο και ολοκληρωμένο πριν την προκήρυξη της Δράσης.
Η απαίτηση αυτή δεν συνεπάγεται ότι η άδεια δόμησης δεν μπορεί να αναθεωρηθεί ή να τροποποιηθεί στο μέλλον, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Επιπλέον, η απαίτηση της Πρόσκλησης ότι από την υφιστάμενη ισχύουσα άδεια δόμησης πρέπει να προκύπτει επαγγελματική χρήση του κτιρίου δεν αποκλείει τη μεταβολή της ειδικότερης χρήσης του ακινήτου για την εξυπηρέτηση του επενδυτικού σχεδίου, εφόσον αυτή είναι επιτρεπτή βάσει της ισχύουσας πολεοδομικής και λοιπής νομοθεσίας και έχουν ληφθεί οι τυχόν απαιτούμενες εγκρίσεις ή άδειες.

Ως εκ τούτου, είναι δυνατή η αγορά επαγγελματικού κτιρίου με υφιστάμενη επαγγελματική χρήση και η αξιοποίησή του για διαφορετική επιχειρηματική δραστηριότητα/χρήση στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου, υπό την προϋπόθεση ότι:

- η νέα δραστηριότητα εμπίπτει στους επιλέξιμους ΚΑΔ της Δράσης,
- πληρούνται όλοι οι όροι και οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας της Πρόσκλησης,
- η νέα χρήση είναι νόμιμη και επιτρέπεται σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό και πολεοδομικό πλαίσιο, καθώς και
- έχουν εξασφαλισθεί, όπου απαιτείται, οι προβλεπόμενες εγκρίσεις, άδειες ή τυχόν αναθεωρήσεις.

18. **Ερώτηση:** Δύναται επιχείρηση να επενδύσει σε δύο (2) επιλέξιμους ΚΑΔ με τον έναν να αφορά σε επέκταση και τον δεύτερο σε ίδρυση, παραγωγικής μονάδας;

Απάντηση:
Δεν υπάρχει περιορισμός ως προς την επιλογή αποκλειστικά ενός ΚΑΔ και ενός είδους αρχικής επένδυσης. Συνεπώς, είναι δυνατή η υποβολή αίτησης σε δύο διακριτούς ΚΑΔ με διαφορετικό είδος αρχικής επένδυσης, λαμβάνοντας υπόψη ότι τηρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις της Δράσης. Επισημαίνεται ότι στην οικονομοτεχνική μελέτη πρέπει να γίνει ξεχωριστή αναφορά σε κάθε διακριτή επένδυση (ανά ΚΑΔ και ανά είδος αρχικής επένδυσης).

19. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με την πρόσκληση «Η πρόσθετη παραγωγική ικανότητα της εγκατάστασης ως αποτέλεσμα του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει αποδεκτή μόνον εφόσον η υφιστάμενη ικανότητα της εγκατάστασης πριν την υλοποίηση της επένδυσης μπορεί να πιστοποιηθεί από επίσημα στοιχεία τεκμηρίωσης».
Ποια μπορούν να θεωρηθούν ως επίσημα στοιχεία τεκμηρίωσης;

Απάντηση:
Ως επίσημα στοιχεία τεκμηρίωσης τα οποία δηλώνουν την υφιστάμενη ικανότητα της εγκατάστασης, μπορούν να θεωρηθούν όσα στοιχεία μπορούν να εξαχθούν από επίσημα έγγραφα των αρμόδιων φορέων που πιστοποιούν τη δυναμικότητα της υφιστάμενης μονάδας, όπως πχ άδεια λειτουργίας σε ισχύ, γνωστοποίηση λειτουργίας ή οποιοδήποτε επίσημο έγγραφο κρίνεται ότι μπορεί να τεκμηριώσει την υφιστάμενη παραγωγική ικανότητα της μονάδας. Η πρόσθετη παραγωγική ικανότητα θα τεκμηριωθεί στο πλαίσιο της οικονομοτεχνικής μελέτης, σύμφωνα με

το σχετικό ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης.

20. **Ερώτηση:** Για νέα επιχείρηση που συστάθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2025, και η οποία διαθέτει έγκριση εγκατάστασης για ανέγερση βιομηχανίας, δύναται να προσκομιστεί μισθωτήριο ή πρέπει υποχρεωτικά να κατατεθεί προσύμφωνο μίσθωσης ακινήτου, στο οποίο θα γίνεται αναλυτική αναφορά στα στοιχεία του ακινήτου (χωροθεσία, τετραγωνικά, ΑΤΑΚ κ.λ.π.. Το ερώτημα τίθεται επειδή, για την απόκτηση βαθμολογίας ωριμότητας (περιβαλλοντικά - οικοδομικά κ.λ.π.) απαιτούνται μισθωτήρια και όχι προσύμφωνα. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να διευκρινιστεί εάν η μίσθωση αγροτεμαχίου ή αγροτεμαχίων αίρει το χαρακτήρα κινήτρου.

Απάντηση:

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Καν. ΕΕ 651/2014: «Θεωρείται ότι οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου, εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα».

Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρο 2 παρ. 23 του Καν. ΕΕ 651/2014: «έναρξη των εργασιών»: το πρώτο χρονικά μεταξύ είτε της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε της πρώτης νομικά δεσμευτικής ανάληψης υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού είτε άλλης ανάληψης υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση. Η αγορά γης και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών».

Με βάση τα ανωτέρω, εφόσον η αγοράς γης δεν θεωρείται έναρξη εργασιών το ίδιο ισχύει και για τη μίσθωση γης και επομένως δεν επηρεάζει το χαρακτήρα κινήτρου.

21. **Ερώτηση:** Επιχείρηση θα υποβάλλει αίτηση στη δράση για την ίδρυση υποκαταστήματος. Οι δαπάνες θα υλοποιηθούν αποκλειστικά στο υποκατάστημα. Έχει συνάψει μισθωτήριο συμβόλαιο 6ετούς διάρκειας, Απαιτείται, πριν από την υποβολή της αίτησης, να δηλωθεί η φορολογική έναρξη του υποκαταστήματος στο «Μητρώο & Επικοινωνία» της ΑΑΔΕ;

Απάντηση:

Η σύναψη οριστικού μισθωτηρίου για νέα εγκατάσταση πριν από την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης, χωρίς πρόβλεψη ότι η ισχύς του εξαρτάται από την έγκριση του επενδυτικού σχεδίου στη Δράση, αναιρεί τον απαιτούμενο χαρακτήρα κινήτρου. Κατά συνέπεια, το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο δεν είναι επιλέξιμο.

Διευκρινίζεται ότι η πραγματοποίηση ή μη της φορολογικής έναρξης του υποκαταστήματος στο «Μητρώο & Επικοινωνία» της ΑΑΔΕ δεν μεταβάλλει την ανωτέρω κρίση περί επιλεξιμότητας, καθώς το καθοριστικό στοιχείο είναι η προηγούμενη ανάληψη δεσμευτικής υποχρέωσης για την υλοποίηση της επένδυσης.

Εξαιρείται η περίπτωση κατά την οποία το μισθωτήριο προβλέπει ρητά ότι τίθεται σε ισχύ μόνο εφόσον εγκριθεί το επενδυτικό σχέδιο στη Δράση. Εναλλακτικά, μπορεί να υποβληθεί ιδιωτικό συμφωνητικό πρόθεσης μίσθωσης, στο οποίο προσδιορίζονται οι όροι της μίσθωσης και προβλέπεται ρητά ότι η ισχύς της εξαρτάται από την έγκριση του επενδυτικού σχεδίου).

22. **Ερώτηση:** Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ με τα δικαιολογητικά υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης περιλαμβάνεται η "Τεκμηρίωση διαθεσιμότητας του τόπου εγκατάστασης" η οποία αποτελεί και βαθμολογούμενο κριτήριο. Σε περίπτωση που η αιτούσα επιχείρηση δεν διαθέτει τίτλο ιδιοκτησίας ή προσύμφωνο μίσθωσης, δύναται να μην υποβάλει αντίστοιχο δικαιολογητικό, χωρίς φυσικά να λάβει βαθμολογία;

    Απάντηση:
    Τα στοιχεία τεκμηρίωσης του τόπου εγκατάστασης αποτελούν αμιγώς βαθμολογικό κριτήριο και όχι τυπικό δικαιολογητικό. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση μη υποβολής σχετικών δικαιολογητικών δεν απορρίπτεται η αίτηση, αλλά δε λαμβάνει βαθμολογία στο αντίστοιχο υποκριτήριο.

23. **Ερώτηση:** Ποια είναι τα απαιτούμενα δικαιολογητικά συμμετοχής για την τεκμηρίωση διαθεσιμότητας του τόπου εγκατάστασης σε περίπτωση που η επένδυση αφορά σε νέα εγκατάσταση σε μη ιδιόκτητο χώρο;

    Απάντηση:
    Για ίδρυση νέας εγκατάστασης σε μη ιδιόκτητο χώρο της επιχείρησης, επισυνάπτονται προσύμφωνα αγοράς ή μίσθωσης ακινήτου τα οποία πρέπει να μην αποτελούν ανάληψη υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση, δηλαδή να αναφέρουν ότι συντάσσονται για την υποβολή της συγκεκριμένης αίτησης χρηματοδότησης. Επίσης, η αγορά ή η μίσθωση θα προχωρήσει μόνο στην περίπτωση που η αίτηση εγκριθεί.
    Εναλλακτικά, γίνονται αποδεκτά και σχετικά προσύμφωνα ή συμφωνητικά μίσθωσης στα οποία θα προβλέπεται ότι θα ισχύουν μόνο σε περίπτωση που η επιχείρηση ενταχθεί στη δράση, ενώ σε περίπτωση μη ένταξης παύει η ισχύς τους. Τα εν λόγω συμφωνητικά δε συνιστούν ανάληψη υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση και είναι αποδεκτά. Στην περίπτωση των προσύμφωνων ή συμφωνητικών μίσθωσης, η διάρκεια ισχύος τους πρέπει να είναι για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών και για ανέγερση/επέκταση κτιρίου, πρέπει να είναι δώδεκα (12) έτη, από την ημερομηνία έγκρισης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης/ένστασης.

24. **Ερώτηση:** Υπό σύσταση επιχείρηση μπορεί να προσκομίσει βεβαίωση όρων δόμησης ή προέγκριση οικοδομικής ή την ίδια την οικοδομική άδεια στο όνομα του ιδιοκτήτη του οικοπέδου και να λάβει την αντίστοιχη βαθμολογία του συγκεκριμένου κριτηρίου κατά την αξιολόγηση;

    Απάντηση:
    Για τις υπό σύσταση επιχειρήσεις, δεδομένου ότι κατά το στάδιο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης δεν υφίσταται ακόμη η νομική οντότητα του δικαιούχου, δύναται να γίνουν αποδεκτά και να βαθμολογηθούν τα σχετικά έγγραφα αδειοδότησης (βεβαίωση όρων δόμησης, προέγκριση οικοδομικής άδειας, οικοδομική άδεια) ανεξαρτήτως του προσώπου στο όνομα του οποίου έχουν εκδοθεί, υπό την προϋπόθεση ότι αφορούν τον τόπο υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και συνδέονται με τα λοιπά δικαιολογητικά τεκμηρίωσης διαθεσιμότητας του τόπου υλοποίησης (π.χ. προσύμφωνο μίσθωσης, κ.ά.).

25. **Ερώτηση**: Σχετικά με τα βαθμολογούμενα κριτήρια και ειδικά με το κριτήριο Γ «Αξιολόγηση του Φορέα του επενδυτικού σχεδίου σχετικά με την εμπειρία των μετόχων», αν ο υπό σύσταση φορέας έχει μέτοχο νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι καινούργια εταιρεία καθώς επίσης ο μέτοχος του Νομικού προσώπου έχει ειδική επαγγελματική εμπειρία άνω των 10 ετών, στη βαθμολογία θα βαθμολογηθεί η νέα εταιρεία ως μέτοχος της υπό σύστασης ή μπορεί να βαθμολογηθεί και ο μέτοχος του νομικού προσώπου ο οποίος έχει τη δεκαετή εμπειρία και μπορεί να λάβει τους σχετικούς βαθμούς;

    Απάντηση:
    Η αξιολόγηση του κριτηρίου Γ αφορά τους τρεις μεγαλύτερους μετόχους/εταίρους. Εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο αξιολογείται η εμπειρία του νομικού προσώπου βάσει των νομιμοποιητικών εγγράφων της (καταστατικό κ.ά.) και όχι του/των φυσικών προσώπων που συμμετέχουν σε αυτό. Στις περιπτώσεις εταιριών αλλοδαπής δύνανται να γίνουν αποδεκτά δικαιολογητικά όπως το καταστατικό μαζί με λοιπά δικαιολογητικά που αποδεικνύουν ότι ήταν ενεργή. Επίσης, τα προαναφερόμενα έγγραφα σε περίπτωση που δεν είναι στην Αγγλική, πρέπει να είναι μεταφρασμένα στην Ελληνική.

26. **Ερώτηση:** Εμπειρία που έχει αποκτηθεί σε χώρα του εξωτερικού με ποια έγγραφα αποδεικνύεται;

    Απάντηση:
    Για την τεκμηρίωση του κριτηρίου Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΡΕΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ και συγκεκριμένα για τα βαθμολογούμενα κριτήρια Γ.1 Επαγγελματική εμπειρία εταίρων / μετόχων της επιχείρησης που είναι συναφής με τον τομέα δραστηριότητας της επένδυσής και Γ.2 Γενική επαγγελματική εμπειρία εταίρων / μετόχων της επιχείρησης, θα πρέπει να προσκομιστούν στοιχεία από αντίστοιχους ασφαλιστικούς ή άλλους αρμόδιους φορείς του εξωτερικού στα οποία θα τεκμηριώνεται η ειδική ή γενική επαγγελματική εμπειρία. Επιπλέον των ανωτέρω μπορεί να προσκομισθεί οποιοδήποτε άλλο στοιχείο τεκμηριώνει τη δηλωθείσα επαγγελματική εμπειρία (όπως βεβαιώσεις εργοδοτών για το χρονικό διάστημα και την ειδικότητα της απασχόλησης με το γνήσιο της υπογραφής ή ψηφιακή υπογραφή).

27. **Ερώτηση:** Για το βαθμολογούμενο κριτήριο κάλυψης της ιδίας συμμετοχής, απαιτείται σύμφωνα με το σημείο 6.Α.i.3 του παραρτήματος Ι "- Τραπεζικές βεβαιώσεις στις οποίες αναφέρονται τα διαθέσιμα υπόλοιπα των λογαριασμών των φυσικών προσώπων και τα μέσα διαθέσιμα υπόλοιπα του προηγούμενου ημερολογιακού μήνα πριν από το μήνα υποβολής της αίτησης υπαγωγής. Το ποσό που γίνεται αποδεκτό είναι το μικρότερο από τα δύο παραπάνω ". Ποια είναι η ημερομηνία που πρέπει να φέρουν οι βεβαιώσεις για τα διαθέσιμα υπόλοιπα;

    Απάντηση:
    Η ημερομηνία των βεβαιώσεων για τα διαθέσιμα υπόλοιπα δύναται να είναι από την 1η μέρα του μήνα έως και την προηγούμενη μέρα που υποβάλλεται η αίτηση χρηματοδότησης, πχ για υποβολή αίτησης χρηματοδότησης στις 10/07/2026, η/οι βεβαιώσεις πρέπει να έχουν ημερομηνία από 1 έως και 9/07/2026 για το υπόλοιπο ημέρας. Αντίστοιχα πρέπει να αναφέρεται το μέσο διαθέσιμο υπόλοιπο του ίδιου λογαριασμού για τον προηγούμενο μήνα (Ιούνιος 2026). Σε περίπτωση χρήσης περισσότερων του ενός λογαριασμού, όλες οι βεβαιώσεις θα πρέπει να αναφέρουν την ίδια ημερομηνία διαθέσιμων υπολοίπων ή και αποτίμησης αξιών.

28. **Ερώτηση:** Στο πλαίσιο κάλυψης ιδίας συμμετοχής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν βεβαιώσεις τραπεζών από ξένα τραπεζικά ιδρύματα;

    Απάντηση:
    Για την απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής γίνονται αποδεκτά όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία λειτουργούν νόμιμα στην χώρα εγκατάστασής τους. Εξαιρούνται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα Ρωσικών και Λευκορωσικών συμφερόντων κατά το πνεύμα των ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ (ΕΕ) αριθ. 833/2014 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 31ης Ιουλίου 2014 & αριθ. 765/2006 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 18ης Μαΐου 2006, καθώς και μεταγενέστερων περιοριστικών μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά της Ρωσίας, μεταξύ των οποίων κυρώσεις κατά ατόμων, οικονομικές κυρώσεις και διπλωματικά μέτρα για λόγους που σχετίζονται με την Ουκρανία, που έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των σχετικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από το σύστημα διατραπεζικών συναλλαγών SWIFT.

29. **Ερώτηση:** Στο εδάφιο 6 του Παραρτήματος Ι «Δικαιολογητικά Υποβολής / Ένταξης» της Πρόσκλησης, αναφέρονται οι δυνατοί/ πιθανοί τρόποι κάλυψης της ιδίας συμμετοχής και παρουσιάζονται τα κατά περίπτωση απαραίτητα δικαιολογητικά. Επίσης αναφέρεται ότι η ύπαρξη των επιπλέον της Ιδιωτικής Συμμετοχής διαθέσιμων κεφαλαίων θα πρέπει να τεκμηριώνεται με τα ίδια αντίστοιχα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της Ιδιωτικής Συμμετοχής. Συνεπώς, ορίζονται τα δικαιολογητικά τα οποία είναι ίδια για την κάλυψη της Ιδιωτικής Συμμετοχής και των επιπλέον της Ιδιωτικής Συμμετοχής κεφαλαίων. Το ερώτημα επικεντρώνεται στο συνδυασμό επιλογών τεκμηρίωσης της διαθεσιμότητας κεφαλαίων που ορίζονται στην Πρόσκληση.
    Δύναται εταιρεία να χρησιμοποιήσει ως Ιδιωτική Συμμετοχή, επιστολή προέγκρισης δανείου από τράπεζα (με τις προδιαγραφές που ορίζονται στην Πρόσκληση) και να τεκμηριώσει την ύπαρξη των επιπλέον της Ιδιωτικής Συμμετοχής διαθέσιμων κεφαλαίων με άλλο τρόπο όπως ενδεικτικά την ανάλωση φορολογηθέντων κερδών εις νέον ή η Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου; (εννοείται ότι στο φάκελο υποβολή θα υποβληθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για το σύνολο των τρόπων τεκμηρίωσης των διαθέσιμων κεφαλαίων που αφορούν τόσο την Ιδιωτική Συμμετοχή όσο και τα επιπλέον κεφάλαια);
    Σημειώνεται ότι στην υλοποίηση θα συμβασιοποιηθεί το δάνειο το οποίο θα ισούται με την Ιδιωτική Συμμετοχή. Δε θα γίνει ΑΜΚ ούτε ανάλωση κερδών εις νέων δεδομένου ότι αφορούν στην τεκμηρίωση της ύπαρξη των επιπλέον της Ιδιωτικής Συμμετοχής διαθέσιμων κεφαλαίων.

    Απάντηση:
    Είναι δυνατός ο συνδυασμός πρόθεσης δανείου και Τεκμηρίωσης ύπαρξης διαθέσιμων κεφαλαίων με νέες εισφορές (αύξηση κεφαλαίου). Σε αυτή την περίπτωση, το δάνειο θα αποτελέσει μέρος του χρηματοδοτικού σχήματος (ιδία συμμετοχή) και το υπόλοιπο θα ληφθεί υπόψη αποκλειστικά για τη βαθμολόγηση του σχετικού κριτηρίου.
    Επισημαίνεται ότι η οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου της ενίσχυσης για τις δαπάνες που επιχορηγούνται βάσει του άρθρου 14 του Καν. ΕΕ 651/2014 ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 25% μέσω ιδίων πόρων ή μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης και με μορφή που δεν περιέχει στοιχεία κρατικής στήριξης. (τυπική προϋπόθεση).

30. **Ερώτηση:** Μπορεί εταιρεία η οποία συστάθηκε και επιδοτείται για την δημιουργία δραστηριότητας μέσω της δράσης «Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων παραγωγικών επενδύσεων νέων και υπό σύσταση ΜΜΕ που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές ΕΣΔΙΜ, σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1056 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης",
    Α) να υποβάλλει αίτηση στις Δράσεις της Γ' Φάσης;
    Β) οι εταίροι οι οποίοι έχουν συστήσει μια εταιρία η οποία έχει εγκριθεί σε Δράση της Α' ή/και Β' Φάσης (Μεγαλόπολης), να συστήσουν νέα εταιρία και να υποβάλουν αίτηση σε Δράση της Γ' Φάσης.

    Απάντηση:
    Δεν υπάρχει περιορισμός υποβολής αίτησης χρηματοδότησης στις νέες Δράσεις (Γ' Φάση) του ΠΔΑΜ που προκηρύχθηκαν, σχετικά με τη συμμετοχή στην Α' Φάση των Δράσεων, είτε ως προς εταίρους/μετόχους επιχειρήσεων, είτε προς τις ίδιες επιχειρήσεις που συμμετείχαν και έχουν εγκριθεί στην Α' η/και Β' Φάση των Δράσεων.
    Για επιχειρήσεις που έχουν ήδη ενταχθεί στην Α' η/και Β' Φάση, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην τεκμηρίωση της αρχικής επένδυσης, ιδίως όταν το νέο επενδυτικό σχέδιο αφορά:
    - τον ίδιο τόπο εγκατάστασης ή/και
    - την ίδια δραστηριότητα με το επενδυτικό σχέδιο της Α΄ή/και Β' Φάσης.

    Επιπρόσθετα, όταν η νέα αίτηση περιλαμβάνει δαπάνες που ενισχύονται βάσει του άρθρου 14 ΓΑΚ, πρέπει να ελέγχεται η τήρηση των κανόνων σώρευσης ενισχύσεων του άρθρου 8, καθώς και των προϋποθέσεων του ενιαίου επενδυτικού έργου του άρθρου 14 παρ. 13. Ειδικότερα, κάθε αρχική επένδυση του ίδιου δικαιούχου, σε επίπεδο ομίλου, η οποία αφορά την ίδια ή παρεμφερή δραστηριότητα και αρχίζει εντός τριών ετών από την ημερομηνία έναρξης των εργασιών άλλης ενισχυόμενης επένδυσης στην ίδια περιφέρεια NUTS 3, θεωρείται ότι ανήκει σε ενιαίο επενδυτικό έργο. Εφόσον το ενιαίο επενδυτικό έργο αποτελεί μεγάλο επενδυτικό έργο, το συνολικό ποσό ενίσχυσης δεν δύναται να υπερβαίνει το προσαρμοσμένο ποσό ενίσχυσης, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 12 και 13, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 σημείο 20 του ΓΑΚ.

31. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία προτίθεται να υποβάλλει επενδυτικό σχέδιο με αναλογούσα δημόσια επιχορήγηση 2.000.000 €. Σύμφωνα με την τυπική προϋπόθεση της πρόσκλησης, Ο δυνητικός δικαιούχος δεσμεύεται ότι θα προχωρήσει στη δημιουργία ελάχιστων νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας (ΕΜΕ), οι οποίες θα είναι πρόσθετες αυτών που διέθετε το τελευταίο 12μηνο πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης, και η αύξηση αυτή θα διατηρηθεί για τουλάχιστον 3 έτη μετά την τελική εκταμίευση της επένδυσης. Ειδικότερα, για δημιουργία νέας εγκατάστασης ως ελάχιστη υποχρέωση ορίζεται η δημιουργία 1 ΕΜΕ ανά 300.000 € επιχορήγησης. Κατά συνέπεια, η επιχείρηση δεσμεύεται για την δημιουργία 6,67 ΕΜΕ.
    Σε περίπτωση που κατά την τελική πιστοποίηση διαπιστωθεί ότι έχουν δημιουργηθεί τελικά 5 πρόσθετες ΕΜΕ, παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε ποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις εφαρμόζεται:
    α) θεωρείται ότι δεν πληρείται η τυπική προϋπόθεση του σημείου 25 του κεφαλαίου 5.2, με συνέπεια την απένταξη του επενδυτικού σχεδίου, ή
    β) εφαρμόζεται ο μηχανισμός μείωσης της δημόσιας επιχορήγησης που περιγράφεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XVI, ώστε η τελική επιχορήγηση να προσαρμοστεί στο ύψος που αντιστοιχεί σε εκείνες τις ΕΜΕ που πιστοποιούνται ότι δημιουργήθηκαν ΕΜΕ;

Απάντηση:

Η μη δημιουργία του συνόλου των απαιτούμενων ΕΜΕ δεν επιφέρει ανάκληση της απόφασης ένταξης.

Σε αυτή την περίπτωση εφαρμόζεται ο μηχανισμός αναλογικής μείωσης του Παραρτήματος XVI, με βάση τις θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν (ΕΜΕ) και τον βαθμό του κριτηρίου Ε που πρέπει να διατηρηθεί αμετάβλητος.

Με βάση το παράδειγμα σας, με εγκεκριμένη και υλοποιημένη επένδυση για ίδρυση νέας εγκατάστασης ή επέκταση παραγωγικής δυναμικότητας με ΔΧ ύψους 2εκ €, οι αναλογούσες θέσεις που πρέπει να δηλωθούν στην αίτηση χρηματοδότησης είναι 6,67. Αυτή είναι και η τυπική υποχρέωση βάσει της αναλυτικής πρόσκλησης και δε λαμβάνει βαθμολογία από το κριτήριο Ε. Νέες θέσεις εργασίας. Σε περίπτωση που ο δυνητικός δικαιούχος επιθυμεί να λάβει βαθμολογία (10, 20 ή 30 βαθμούς) πρέπει να επιλέξει τον αντίστοιχο αριθμό ΕΜΕ εφαρμόζοντας τις αντίστοιχες σχέσεις που προβλέπονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V για το κριτήριο «Αύξηση της Απασχόλησης και ιδίως δημιουργία νέων μόνιμων Θέσεων εξαρτημένης εργασίας μετά την υλοποίηση της επένδυσης»:

Για ίδρυση ή επέκταση μονάδας:

ΔΑ <200: 30 βαθμοί

200 ≤ ΔΑ < 250: 20 βαθμοί

250 ≤ ΔΑ < 300: 10 βαθμοί

ΔΑ = 300: 0 βαθμοί.

Για διαφοροποίηση προς νέα προϊόντα:

ΔΑ < 250: 30 βαθμοί

250 ≤ ΔΑ < 300: 20 βαθμοί

300 ≤ ΔΑ < 350: 10 βαθμοί

ΔΑ = 350: 0 βαθμοί